

Azizin Mor Evgin'in Taşıtho'su ¹

Aziz Mor Evgin, aslen Mısır diyarlarından, Kluzma adasındandı. Ruhani hizmeti ve ruhsallığı sanat edinmişti. Bir dalgıç olarak denize inerdi. Denizin derinliğinden çıkardığı mercanları (değerli taşları) satar, kazandığı parayı, kilise ve manastırlara, fakir ve ihtiyaç içinde olanlara dağıtırdı. Sahip olduğu imanın temiz ve berrak

¹ Azizlerin yaşam öyküsü (taşitho) Süryani edebiyatında yazınsal bir gelenektir. Çok eskilere dayanmaktadır. Taşıdığı önemden dolayı bu çalışmaya giriştim ve burada yayınlıyorum.

Rahmetli Abo Pavlus Beycan'ın 1892'de Paris'te basıp yayınladığı, "Şarbe Dsohde Vadkadişe" (Acta Martyrum Et Sanctorum) adlı eserin III. Cildin'de yer alan "taşithonun" özgün Süryanice metnini baz alarak, bu özeti çıkardım. Türkçe'ye çevirdim. Umarım, Süryanice bilmeyenler, bir nebze de olsa Aziz Mor Evgin'i tanımış olurlar.

Mor Evgin gibi ünlü bir azizin hayat öyküsünü özetlemeye çekingenlik ve kararsızlık içinde başladım. Taşıtho'nun uzunluğu ve ruhsal boyutu, tereddüte ve ikircikliğe sürüklüyordu. Yüzme bilmeyen kişi gibi, endişe ve ruhsal huşu içinde, taşıthonun derinliğine daldım. Ancak avucuyla deniz kumunu ölçmeye yeltenen kişiye benzediğimi gördüm. İçinden yüz akıyla çıkamayacağımı anlayınca, kıyılarından geçtim, yürüdüm.

"Bütün" den bir bölüm, "çok"tan az bir bilgi derleyerek, bu özeti çıkardım. İstemeyerek de olsa, bazı kısımlarını es geçerken zorlandım. Buna taşıtho demenin yanlış olacağını düşünüyorum. Çünkü ben bile yaptığımdan memnun değilim.

Mor Evgin, o denli büyük bir aziz ki, Süryani geleneğinde, "**İkinci Mesih**" olarak adlandırılmaktadır. Tıpkı İsa Mesih gibi, yetmiş iki müjdeci öğrenciye sahipti. O'nun gibi, hep başkaları için çırpındı durdu. Hayattaki tek misyonu başkalarının kurtuluşunu sağlamaktı. Kendisinin ve öğrencilerinin etkin müjdelemeleri sonucunda, Hristiyanlık Cudi yöresine (Botan), Mardin, Sin'ar ve Sisinoeye dağlarına kadar ulaştı.

Uzamaması ve sıkıntı vermemesi için, kötü ruhların kovuşunu, kötürüm ve hastalara şifa dağıtmasını içeren birçok olay, mucizeleri, Beth Arboye yöresinde yaptığı müjdeleme çalışmaları gibi, bu özet taşıtho'da çok şey yer almadı. Alması mümkün değildi. Özet olmazdı. Kitap olurdu.

Yusuf Beğtaş

aynası ile, İsa Mesih'in görünmez mutluluklarını gözlüyordu. Yirmi beş yıllık ruhsal çalışmadan sonra, dalgaları gemilerden uzaklaştırabilen ve kovan büyük bir mevhibeye nail oldu. İlahi bir esinle gördüğü yıldızın vasıtasıyla, denizin sularında karada yürür gibi yürüyordu.

Bu onurlu başarıları, o yöredeki bütün adalarda yankılandı. O'nun isminden imdat dileyen herkes, denizin kızgın dalgaları arasında büyük huzur ve kurtuluş buluyordu.

Orada ünlendiğini görünce, tanınmayacağı bir yere gitmeyi arzuladı. Oradan Beth Fakum Manastırına gitti. Manastıra basit ve sıradan giysilerle girdiği için, rahipler O'nu tanımadı.

Kısa süre sonra, burada da saygın bir konuma yükseldiğini görünce, hiç kimse farkına varmadan, buradan da ayrılarak, Mısır'a ulaştı. Orada yaşayan rahipler, gelişinden haberdar olunca, orada fazla tutunamadı. Uzun vaazlardan ve nasihatlerden sonra, oradan ayrıldı. Oradaki rahiplerden yetmiş kişi, onun eşliğinde Bethnahrin'e, Nusaybin'in dolaylarına, Moşoğ denilen nehre kadar geldi. Gittikçe büyüyen bu kabile, Nusaybin'in güneyinden geçerek, nehrin kenarında gördüğü bir kamışın yanına yerleşti ve orada yedi gün kaldı. Mor Evgin, burada yaşayan ve otuz üç yıl boyunca kötü ruha çarpılmış bir adamdan kötü ruhu kovdu.

Bu haber duyulunca, şehrin bütün insanları, azizlere gelerek, şehirlerine girmeleri için ricada bulundular. Aynı gecede Mor Evgin, eşliğindeki rahiplerle, oradan ayrılarak, şehrin doğusundaki İzla dağına (Bagok'a), M'aare (Mağara) köyüne yakın bir yere çıktı. Orada buldukları bir ine yerleşir. Orada otuz yıl kalarak, ruhsal ibadetlerini sürdürür. Uzak deniz adaları ve Mısır diyarları başta, her taraftan ve her şehirden insanlar toplandı azizin etrafına. O denli ki, bu kabile üçyüz elli kişilik oldu.

Bir müddet sonra, ilahi görümle bir melek Mor Evgin'e şöyle seslendi:

"Sen ve kardeşlerin, kendinizi herkese tanıttın. Rabbin melekûtunun gerçeğini burada açıkça duyurun ve anlatın."

Bunun üzerine, Aziz Mor Evgin ve yanındaki kardeşler, büyük bir gayretle İsa Mesih'in ismini köylerde duyurmaya ve yaymaya koyuldular.

O günlerde Nusaybin'in episkoposu vefat etmişti. Yeni episkoposun seçiminde anlaşmazlık çıkınca, öğüt ve önerilerini almak üzere, Nusaybinliler Mor Evgin'in yanına çıktılar. Öngörüsüyle dertlerini sezerek, içine düştükleri ihtilafın izdirabını gidererek, Amid'ta toplanmış episkoposlara gitmelerini ve Nusaybin'e episkopos olacak adamın orada kendilerine açıklanacağını salık verdi.

Nusaybinliler gecikmeden Amid (Diyarbakır)'a gitti. Antakya patriğinin de hazır bulunduğu episkoposlar toplantısına Mor Evgin'in söylediklerini iletiler. Uzun bir duadan sonra, ilahi görümle Nusaybin'e episkopos olacak adamın Mor Yakup olduğu patriğe açıklandı. Mor Yakup'un episkopos oluşu, Nusaybin'deki bütün halk topluluğuna büyük sevinç getirdi.

Rabbin bir hediyesi olarak, yaşlı aziz Mor Evgin'in başkanlığında, şehirlerinin yakınında aziz rahiplerin barındığı bir manastırın bulunmasına özellikle daha çok seviniyorlardı. Çünkü Mor Evgin, Rabbin kendisine bağışladığı karismayı gizlemeksizin, aziz elçiler gibi, açıkça mucizeler yapıyordu. On beş yıldan beri kilisenin sundurmasında yatmakta olan kötürüm ve inneli bir kişi, episkopos Mor Yakup ve Mor Evgin'in dua ve niyazıyla iyileşmişti. Bunu gören halk, şehirlerinin korunmasını sağlayan bu değerli hazine için Rabbe şükürler sunuyordu.

Hiristiyanlara karşı çok sert davranan Kardun isminde Markioncu bir kişi vardı. Bu zat kral Kostantinos'un isteği üzerine Hiristiyanlığa geçmişti. Mucizeyi duyuktan

ve gerçeği iyileşen adamdan öğrendikten sonra, arkadaşları, köleleri ve aile efradıyla birlikte, doğumdan çarpık ayaklı ve dize kadar organları felçli olan biricik oğlunu iyileştirmek üzere, episkopos Mor Yakup ve Aziz Mor Evgin'in yanına kiliseye gitti. Episkoposun ve hazır topluluğun huzurunda, aziz Mor Evgin kendisine 'vaftiz olur olmaz, oğlun ruhen ve bedenen şifa bulacak" dedi.

Kuşku ve tereddüt içinde, çeşitli düşüncelere sürüklenmiş olan o adam azizlere "ben ve aile fertlerim, sevinçle vaftiz olmaya hazırız" dedi. Yaşlı Mor Evgin'in oğlunu vaftiz etmesi için ısrar etti. Bunun üzerine, Baba, Oęul ve Kutsal Ruh adıyla, aziz oğlunu vaftiz etti. Vaftiz suyundan çıkar çıkmaz, derhal iyileştiiğini gören diyakoslar şaşkınlık ve hayrete düştüler. Çocuk yedi yaşındaydı.

Bu mucizeyi gözleyen Markioncular, halk tarafından linç edilmemek için, acele ile bir sokaktan diğerine koşarak, güçlkle canlarını kurtarıp şehirden çıkabildiler. Şehirdeki Pagan ve Yahudiler, Hıristiyan halkla birlikte Tanrı'ya övgüler yüceltiyordu. Ve vaftiz olmak için hepsi aziz Mor Yakup'a yalvarıyorlardı.

Eyalet valisi, azizin eliyle Allah'ın gerçekleştirdiği bütün bu mucizeleri Kral Kostantinos'a bildiren bir yazı gönderdi. Kral mektubu okuyunca, Rabbi yücelterek, eyalet valisine şöyle bir mektup yazdı:

"Dünyada üç kişi var ki, Rabbimiz bunları kolon gibi, dünyanın dört bir yanına yerleştirdi. İnsanlığımızda doğan göksel ışınlardan aydınlanarak, karanlık düşünceleri aydınlatıyorlar. İğrenç tutkuları ve kötü çiftçinin ektiği bulanık fikirleri insanı düşüncelerden uzaklaştırıp atıyorlar. Gönülleri temizleyip işlerken, tarlalarında İsa Mesih öğretisinin güzel tohumunu ekiyorlar. Zayıf gibi gözüken bu üç mucize adamı, aslında tanınmış yiğit insanların kamplarını perişan edip bozguna uğratiyorlar. Kendileri yabancı ve ihtiyaç içinde iken, çok insana zenginlik kaynağı oluyorlar.

İmparatorluğumuz, bu üç kahraman insandan çoktan haberi var: Antunyoş Mısır diyarında. Aleryon deniz sahillerinde. Ve Mısır diyarından gelerek yörenizi aydınlatan Mor Evgin. Bizim ve imparatorluğumuzun bütün sınırlarının korunması için, kendilerinden Rabbe dua etmelerini diliyor ve istiyoruz. Öyle ki, Allah'ın nezdinde makbul olan dualarıyla, Doğruluk Güneşi İsa Mesih'in rahmetlerinin doğacağı günde, onlarla birlikte göksel meleküte girmeye nail olalım."

Mor Yakup bir ara dünyaya bedel olan Nuh gemisinin üstünde durduğu Cudi Dağ'ına gitti. Dağın eteğine vardığında, önünde yürüyen -rehber- melek O'nu geminin yutulduğu yere kadar götürdü. İlahi kudretle, oracıkta bir odun tahta göründü. Bereket amacıyla onu sevinçle aldı. Ve Mor Yakup orada büyük bir manastır inşa ettikten sonra, o tahtayı alarak, sevinçle Mor Evgin'in yanına geldi. Yaşlı Mor Evgin, o tahtadan aldığı parçayı haç yaparak, odasına koydu. Haçı kime miras bırakacağını merak ettiklerinden, rahip kardeşlerden her biri, bu konuda Mor Evgin'e sorular soruyordu. O ise, kimseye vermeden, haçı kendi manastırında sakladı. Ve hiç kimse yerini bilmiyor.

Mor Yakup'un Cudi Dağı'nda inşa ettiği manastırın takdisi tamamlandıktan sonra, beraberindeki rahip topluluğuyla, aziz Mor Evgin, Cudi'nin köylerini dolaşmaya başladı. Paganları vaftiz ederek, tapınaklarını yıkıyordu. İlk önce, geminin durağından fazla uzak olmayan Sargule ismindeki dağın eteğindeki köye gitti. Asur kralı Sanharib'in oğlu Şarasar Ninova şehrinden kaçarken bu köye yerleşmişti (bkz. II. Krallar. 19:37 ve Tobit. 1:21). Burada inşa ettiği puperest tapınağı, aziz Mor Evgin'in köye ulaştığı güne kadar ayaktaıdı.

Köy ahalisi, aziz Mor Evgin'in o günlerde yapmış olduğı mucizeleri duymuştu. Bunun için köye girer girmez, onu sevinçle karşılayıp kabul ettiler. Beraberindeki yaşlılarla, köylülerin evlerine girerek, İsa Mesih öğretisinin hayat tohumunu önlerine atıyordu. O'nun vaazlarını ve öğretişlerini duyanların düşüncesinde hemen İsa Mesih'in ışığı doğuyordu ve beliriyordu. Vaftiz olmayana dek, yanlarından

ayrılmaması için, Mor Evgin'den ricada bulunuyorlardı. Aziz de, süslü ve güzel duran oradaki bir evin bir bölümünü kiliseye dönüştürerek, sunağını ve duvarlarını kutsal yağla takdis etti. Vaftize gerekli olan her şeyi hazırlayarak, üç günde bütün köy ahalisini vaftiz etti. Köylüler, üç gün büyük bir bayram yaptı. Aziz de, onlara, Hristiyanlığın adetlerini ve kurallarını öğretiyordu. Gece yarısına kadar onlarla haşır neşir olurken, çocuklarını eğitim yuvalarına göndermeleri için direktifler veriyordu.

Köy sahiplerinin bir kız kardeşi vardı. Onu çok seviyorlardı. Üç yıldan beri kan akıntısına neden olan bir illetten ötürü perişan bir durumdaydı. O denli ki, destek olmadan, ayakta duramıyordu. Aziz Mor Evgin'in yanına yanaştığında, elini uzatarak, alnında üç haç işareti yaptıktan sonra, **"kadın, Rab İsa Mesih seni iyileştirecektir"** dedi. Azizin bu sözüyle birlikte kan akıntısı durdu. Ertesi gün O'nu vaftiz ettikten sonra, köylüleri Rabbin nimetine emanat etti. Ve büyük bir sevinçle oradan ayrıldı. Mor Yakup ise, Cudi yöresinin iç kısmında paganlara İsa Mesih'in müjdesini yaymaya koyuldu.

Aziz Mor Evgin, manastırına dönerken, gece yarısı, Bethzabday (Cizre) yakınlarında Dicle nehriyle karşılaştı. Bulundukları yerde, karşı tarafa geçecek gemi olmayınca, suyun üstünde yürümeye başladı. Dicle'nin ortasına ulaştığında, geriye şöyle bir bakınca, kfilesinden cesur on yaşlının arkasından yürüdüğünü gördü. Geriye kalanlar ise, zayıflıklarında kala kalmışlardı. Mor Evgin'in emriyle, Rabbin gücüyle onlar da suyun üstünde yürümeye başladılar. Bethzabday'a girerek, oradaki episkoposun ve diğer ruhanilerin hal hatırını sordular. Aziz Mor Evgin, Persler tarafından birçok insanla birlikte Med dağlarında şehit düşeceğini episkoposa bildirdi. Azizin bu kehaneti kısa bir süre sonra gerçekleşir. Pers Kralı Şabur topladığı büyük bir askeri güçle, Bethzabday'ı işgal etti. Şehrin episkoposu da dahil, onbine yakın insanı esir alarak, episkoposla birlikte çoğunu Med dağlarında öldürdü. İmanda zayıf olanlar, İsa Mesih'i inkâr edince ölümden

kurtulurlar. Ve kralın emriyle Medlerin köylerine yerleştirililer. O şehitlerin mağarası günümüze kadar bakidir.

Birkaç gün sonra, bir araya gelen rahip kardeşler -İzla dağının eteğinde bulunan-manastırdan çıkarak ellerine birer haç aldılar. Toplu halde aziz Mor Evgin'den bereketlendikten sonra, her biri bir tarafa, Tanrı inayetinin yönlendirdiği yere gitti. Birçok kilise ve manastır inşa ettiler. Mor Evgin'in aziz öğrencilerinin onurlu çalışmaları, adeta güneş ışınları gibi parladı. Başarıları yankı yarattı.

İsimleri şunlardır: Mor Tuma, Mor Guryo, Mor Batolo, Mor Gevergis, Mor Kdolo, Mor Dodo, Mor Tobo, Mor Yuanis, Mor Elişa, Mor Srafyon, Mor Grigorius, Mor Yahu, Mor Yab, Mor Şemun Destune, Abo Şemun Huzoyo, Mor Uluğ, şehit Mor Yohuşofot, şehit Mor Milinus, Mor Ulo, Mor Yavsef Busnoyo, Mor Busnoyo, Mor Doniel, Mor Gabruno, Mor İshak, Mor Şazi, Mor Barşmeş, Mor Habip, Mor Gulo, Mor Muşe, Mor Hadbşabo, Mor Silvana, Mor Titus, Mor Anderya, Mor Ubil, Mor Bouth, Mor Bünyamin, Mor Şabay, Mor Yuhanun Afmoyo, Mor Yuhanun Nahloyo, Mor Yahunun Dilimoyo, Mor Yuhanun Tayoyo, Mor Gevergis Dtubin, Mor Estefanos, Mor Malke, Mor Eşayo, Mor Yoreth, Mor Finhes, Mor Aho, Mor Yuhanun Z'uro, Mor Yuhanun Dakmul, Mor Marula, Mor Miğay, Mor Papa, Raban Saloro, Abo Miğo, Mor Kavme, Mor Kayumo, Mor Abrohom, Mor Endravos, Abo Favle, Mor Ukomo, Mor Şlemun, Mor Amun, Mor Luka, Mor Gnibo, Mor Bobi Saforo, Sargis Dudo, Mor Şalito, Mor Abdyeşu, Mor Yuhanun Bar Kaldun, Mor Şahin, Mor Abun, Mor Yanon, aziz Mor Evgin'in kızkardeşi Mort Takla, ve Estrantiki adındaki bir başka kızkardeş.

Aziz Mor Evgin'in yaşam gemisi, ölüm limanına ulaştığında, 21 Nisan 974 Yunani yılında (Miladi: 363) vefat etti. Her taraftan gelen, ruhaniler, diyakoslar ve müminlerden oluşan üç bine yakın bir insan kitlesi ve kfilesinin, yaşlıların hazır bulunduğu büyük bir cenaze töreninden sonra, saygı ile kendi eliyle inşa ettiği sunağın altında bulunan mağaraya gömüldü. Duası bizimle olsun. Amin.